

Politik Bilim

“Sümerbank tarihten siliniyor artık, bitirdik...”

Aykut Göker

28 Temmuz 2005 günlü Milliyet gazetesinde yer alan bir haberde Bakan Unakıtan'ın “Yakında Sümerbank tarihten siliniyor artık, bitirdik. Elinde bir şey kalmadığı gibi, ismini de kaldırıyoruz. İsim hakkını satarız o başka...” dediği yazılıydı. İşçi sendikalarının ve Türk sanayiinin önde gelen temsilcilerinin Bakan'ın kullandığı ifadeye tepki göstermelerini beklerdim; böyle bir tepki gelmedi. Niçin tepki beklerdim, nedenini söylemeden önce şunu belirteyim: Bakan boş yere böbürlenmiş; çünkü, “Sümerbank'ı bitirme onuru” aslında kendilerine ait değildir. Bu “onur”, özellikle 1980'li yıllardan itibaren Sümerbank [SB] fabrikalarında ekonomik ve teknolojik ömürlerini dolduran makinaları, üretim hatlarını yenilememe kararını veren ve bu kararı uygulatan siyaset adamlarına ve iktidar sahiplerine aittir.

SÜMERBANK'I BİTİRME MÂRİFETİ...

Her makinanın ekonomik/teknolojik bir ömrü vardır. Fabrikanızın makinaları ekonomik/teknolojik ömürlerini doldurdukça onları yenilemiyorsanız (yenileme yatırımı yapmıyorsanız) ve değişen ekonomik ölçeği yakalamak için mevcut üretim kapasitenizi yükseltmiyorsanız (tevsî yatırımı yapmıyorsanız); zâten, fabrikanızı kapatmaya karar vermişsiniz demektir. Onun için “SB'yi bitirme mârifeti”, aslında bu tür yatırımları yapmama kararını verenlere; bunu uygulatanlara aittir. Fabrika öldükten sonra nasıl olsa onu gömen biri bulunur. Hurdacılar ne güne duruyor?

“Tarihten silme” Bakan için bir böbürlenme vesilesi olabilirdi; ama, burada o da geçerli değil. Çünkü, “bitirilen SB” geçmişte önemli bir rol oynamışsa, tarihten silinmesi değil; ancak, tarihte hak ettiği yeri alması söz konusu olabilir. SB'nin, sanayimizin kurulmasında, gelişmesinde tarihsel bir rol oynadığını, düne tarafsız gözle bakan herkes bilir. Özellikle tekstil sanayimiz için SB tam bir okul olmuştur; mühendis, usta, yönetici yetiştiren bir okul. Türkiye'ye fabrika kurmayı, sınaî üretimi, sanayiciliği öğreten bir okul.

“Sümerbank” adını daha çok, bu kurumun özelleştirilip hortumlanan bankası vesilesiyle duymuş olan pek çok genç okur, SB'nin Türkiye'deki demir-çelik; kâğıt ve refrakter malzeme (ateş tuğlası) sanayilerinin de kurucusu olduğunu ya da SB Gemlik Sunğipek [imlâ hatası yok; özgün adı bu] Fabrikası'nın kimya sanayimizin kuruluşunda rol alan pek çok mühendis için okul görevi gördüğünü de bilmez. Özellikle bu okuyucular için, iki hafta sonra, SB'nin 1973 yılında çekilmiş bir fotoğrafını sunacağım. Bu yılı özellikle seçtim; çünkü, 1973, SB fabrikalarının teknolojik olarak yenilenmeye ve tevsî edilmeye başlandığı Birinci ve İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı dönemlerinin arkada bırakıldığı (1963-67; 1968-72); aynı tür yatırımların süreceği Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânı'nın ise (1973-77) başladığı yıldır ve SB o tarihlerde tam anlamıyla hayattadır.

TEPKİSİZLİK...

Gelelim, belirttiğim kesimlerden niçin tepki beklediğime. 1972 sonu itibarıyla, SB'nin istihdam ettiği kişi sayısı 41.048'dir. (Bugün otomotiv ana sanayimizin istihdam ettiği kişi sayısı 40 bindir.) 41.048 çalışanın 36.290'ı işçi statüsündedir. Bu kadar işçiye on yıllarca iş imkânı sağlayan bir kurum tarihin sayfalarına aktarılırken, ey benim sevgili işçi sendikalarım, hiç olmazsa sizlerin, Sayın Bakanı saygılı olmaya dâvet etmeniz gerekmez miydi?

Ve sanayimizin saygı değer temsilcileri... Girişimcilik kültürü ve yeterli sermaye birikimi olmayan bir ülkede ilk sınaî bilgi ve deneyim birikimini -zihinsel sermaye- yaratmak

amacıyla kurulan ve Türk Sanayii'nin kurulup gelişmesinde önemli işlevler gören bir kurum tarihin sayfalarına gömülürken biraz saygılı davranılmasını sizler isteyemez miydiniz? Sanayicilerimiz tarihsel bellekten bu denli mi yoksun? Eğer öyleyse, gücünü bilim, teknoloji ve sanayide güçlü olan uluslardan alan küreselleşme rüzgârları, önüne kattığı Türk Sanayicilerini de kolayca silip süpürecek demektir. O zaman da, “Yakında Türk sanayi burjuvazisi tarihten siliniyor artık, bitirdik. Elinde bir şey kalmadığı gibi, ismini de kaldırıyoruz. İsim hakkını satarız o başka...” diye demeç verecek bir bakan çıkar herhâlde; ama, ona tepki gösteren çıkar mı, bilemem.

<http://www.inovasyon.org>

CBTD. 15 Ekim 2005